

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

.....
ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α'. κατὰ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΝ.
.....

ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ

ὑπὸ τὴν ὑγεινὴν καὶ οἰκονομικὴν ἔποψιν.

Μία τῶν μεγαλειτέρων μαπτίγων πάσης ἀνθρωπίνου κοινωνίας καὶ παντὸς ἀνθρώπου εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ πολυτέλεια. Εἶναι δὲ αὕτη κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ὀλεθρία καὶ καταστρεπτικὴ, καθ' ὅσον δὲν ἔχει ὅρια. Ὁ ἅπαξ ἐξελθὼν τῶν ὁρίων τῆς δαπάνης τοῦ ἀναγκαίου, δὲν εὐρίσκει πλέον ὅρια, ἵνα περιορισθῇ ἐντὸς αὐτῶν· διότι αἰέποτε θὰ ἔχη ἐνώπιόν του τὶ τὸ ζηλευτόν· ὅσῳ δὲ κορένεται τὰς ματαιὰς ὀρέξεις του, τοσοῦτ' ἄλλοτερον ἀναπτύσσεται ἡ ἐπιθυμία του πρὸς κόρεσιν καὶ ἄλλων· ὅταν δὲ φθάσῃ εἰς τὸ ἔπακρον τῆς κορέσεως, τότε καταντᾷ τὸ δυστυχέστερον τῶν ἀνθρωπίνων πλασμάτων. Οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτ' εἶναι δυνατόν νὰ τῷ ἀρέσῃ τότε, καὶ οὐδὲν νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, διότι οὐδὲν ἔχει νὰ ἐπιθυμήσῃ καὶ οὐδὲν νὰ ἀπολαύσῃ, ὥς καὶ αὐτὸς ὁ βίος του τότε καθίσταται φορτίον δυσφόρητον· καὶ κατὰ δυστυχίαν οὔτε ἡ ἀρχαία, οὔτε ἡ τοῦ μεσαιῶνος, οὔτε ἡ σύγχρονος ἱστορία στερεῖται παραδειγμάτων, καθ' ἃ ἄνθρωποι, πολυτελῶς καὶ ἀσώτως βιώσαντες, καὶ τάχιιστα ἕνεκα τούτου ἐξαντλήσαντες πάσας τὰς ἐκπλήρωσιν ἐπιθυμίας των, ἀπεφάσισαν καὶ ἔδωκαν μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν

μάλιστα χείρας ἄθλιον καὶ ἐλεεινὸν τέλος τοῦ βίου των, μόνον καὶ μόνον διότι οὐδὲν εἶχον ἐν αὐτῷ νὰ ἐπιθυμήσωσι καὶ οὐδὲν ν' ἀπολαύσωσιν.

Ἐάν μάλιστα ὑπῆρχεν ἀκριβοὺς στατιστικὴ πάντων τῶν αἰτίων τῶν κατὰ καιροὺς γενομένων αὐτοχειριῶν, πιστεύομεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι οἱ ἔνεκα μηδαμινῶν αἰτίων, γελοίων ἐπιθυμιῶν, ἢ ἐλλείψεως πάσης πρὸς ἐκπλήρωσιν ἐπιθυμίας αὐτοχειριαζόμενοι, ἤθελον ἵποτελεῖ ἀριθμὸν ἀσυγκρίτως μεῖζονα τοῦ τῶν ἔνεκα ἀναποδράστου ἀνάγκης αὐτοχειριαζομένων· ἄλλως δὲ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος, ἄρτιον ἔχων τὸ σῶμα, καὶ σώας τὰς φρένας, εἶναι ἀδύνατον νὰ εὗρεθῇ εἰς τοσοῦτον ἀναπόδραστον ἀνάγκην, ὥστε, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξέλθῃ ταύτης ζῶν, νὰ προτιμήσῃ νὰ ἐξέλθῃ διὰ τοῦ ἐπονειδιστοτέρου καὶ ἀτιμοτέρου τῶν θανάτων, ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Πολυτέλεια δὲ, καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως, εἶναι τὸ πολλὰ τελεῖν ἢ πληρῶναι πρὸς ἀπόκτησιν πράγματος, τὸ ὅποιον ἐδύνατό τις ἢ νὰ στερηθῇ, ἢ ν' ἀπολαύσῃ μὲν, ἀλλὰ δι' ὀλιγωτέρας δαπάνης. Εἰς μὲν τὴν πρώτην κατηγορίαν ὑπάγονται πάντα τὰ περιττὰ, εἰς δὲ τὴν δευτέραν πάντα τὰ χρησιμεύοντα μόνον πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν.

Καὶ περιττὸν μὲν εἶναι εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον πᾶν, τὸ μὴ χρησιμεῖον πρὸς ἱκανοποίησιν τινος τῶν ἑαυτοῦ ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν. Ὅσα δὲ φρόνιμον εἶναι τὸ ν' ἀσχολῇται τις ἐγκαίρως νὰ προσπορίζηται ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων πάντα τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἢ καὶ τὰ μέλλοντα νὰ χρησιμεύσωσιν αὐτῷ ἀκολούθως ἐν τῷ βίῳ, τόσα γελοῖον καθίσταται τὸ ν' ἀσχολῇται πρὸς κτῆσιν τῶν περιττῶν. Οὐδὲν φρονιμώτερον καὶ λογικώτερον π. χ. εἰς κυρίαν τινὰ τὸ νὰ θέλῃ νὰ προικισθῇ ἐνωρὶς μὲ πάσας τὰς κοσμούσας τὸ γυναικεῖον φύλον ἀρετάς, καὶ μὲ πάντα τὰ χρησιμεύοντα ἐν τῷ βίῳ αὐτῆς ἠθικὰ προσόντα ἢ καὶ ὕλικά ἐνδύματα καὶ σκόπιμα κοσμήματα· (εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην ὑπάγεται ἡ ἀναγκαιοῦσα εἰς ἕκαστην τάξιν μάθησις καὶ ἱκανότης τοῦ ἐργάζεσθαι πρὸν πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων, ἢ γνῶσις τοῦ τρῆφειν καὶ ἀνατρέφειν τὰ τέκνα, ἢ ἐπιδεδξιότης τοῦ περιποιεῖσθαι καὶ διοικεῖν τὴν οἰκογένειαν καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ ἐνδύειν καὶ σκοπύμεως κοσμεῖν τὸ σῶμα) οὐδὲν, λέγομεν εἶναι φρονιμώτερον καὶ λογικώτερον εἰς κυρίαν τινὰ τοῦ νὰ θέλῃ

νά προικισθῇ ἐνωρίς μὲ τὰ προσόντα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν γελοιωδέστερον τοῦ ν' ἀσχολῇται νά προικισθῇ καὶ μὲ προσόντα περιττὰ ἢ καὶ μὲ στολισμούς γελοίους.

Τί ἤθελε χρησιμεύσει π. χ. εἰς κυρίαν τινὰ ἡ γυνῶσις τοῦ ἐπιθετικῶς μάχεσθαι, ἐν ᾧ ἅπαντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὄντα εἶναι ἐκ φύσεως προσωρισμένα νά ὑπῇκωσιν εἰς τὰς ἐλλόγους καὶ νομίμους θελήσεις τῆς; Κατὰ τί χρησιμεύουν αὐτῇ τὰ ἐνώτια (σκουλαρίκια) τὰ περιδέραια (γκιουρντάμια ἢ γαχάλια) τὰ βραχιόνια ἢ βραχιόλια, οἱ πλαστοὶ ἢ πρόσθετοι ἑόστρυχοι (πλεξούδαι), τὰ στηθόδεσμα, τὰ διαφόρων εἰδῶν ψυμιθιάσματα, καὶ τὰ κρινολίνα; κατὰ τί, λέγομεν, ἤθελον χρησιμεύσει ταῦτα, ἐν ᾧ τινὰ μὲν ἀναμιμνήσκουσι τὰς ἐποχὰς τῆς ἀπαισιωτέρας βαρβαρότητος· ἄλλα δὲ, ἀναμιμνήσκουσιν ἐποχὰς διαφθορᾶς καὶ ἐξαχρείωσης, καὶ ἄλλα τέλος εἶναι τὰ ἀλανθαστώτερα σύμβολα τῆς λαγνείας;

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τὰ ἐνώτια ἢ σκουλαρίκια ἐπενοήθησαν τὸ πρῶτον, ὅτε οἱ ἄνθρωποι, βάρβαρον καὶ κατακτητικὸν βίον διάγοντες, εἶχον ἀνάγκην νά στιγματίζωσιν ἢ νά θέτωσι σημεῖόν τι διαρκές ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν ἐξ ἀνθρωπίνων πλασμάτων συγκειμένων κασακτήσεών των, ἵνα ἀποκτήσωσιν ἐπ' αὐτῶν δικαιώματα ἀρχαιοτέρας κατακτήσεως καὶ αἰχμαλωσίας. Ὁ πρῶτος συλλαβὼν ἀγρίαν τινὰ γυναῖκα ἐν ἐρήμῳ, καὶ θέλων νά τρέξῃ, ἵνα συλλάβῃ καὶ αἰχμαλωτίσῃ καὶ ἄλλας, πρὸς τὴν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐξασφάλισιν τῆς προτεραιότητος τῆς κατοχῆς καὶ αἰχμαλωσίας ἐτύπησε βαρβάρως καὶ ἀπανθρώπως τὸ ὠτίον, ἢ τὴν ῥίνα, ἢ τὸ χεῖλος τῆς αἰχμαλώτου του, καὶ διεπέρασεν ἀπ' αὐτῶν κρίκον μετάλλινον. Συλλέξας δὲ ἀκολουθῶς πᾶσας τὰς αἰχμαλώτους του, καὶ θέλων νά ὀδηγήσῃ αὐτάς ἀπὸ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν σκηνὴν του, ἵνα προλάβῃ τὰς καθ' ὁδὸν δραπέτουςεις, ἔδесе καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν δι' ἀλύτσεων. Οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία, ὅτι αἱ ἀλύσεις αὗται τῶν βραχιόνων καὶ τῶν τραχήλων, καὶ οἱ κρίκοι τῶν ὠτίων, τῶν ῥινῶν καὶ τῶν χειλέων, τὸ πρῶτον ἦσαν πραγματικά, βαρεῖαι καὶ χονδροειδέσταται. Ἀναλόγως δὲ τῆς ἡπιότητος τοῦ χαρὰκιῆρος τῶν αἰχμαλώτων γυναικῶν, ἀναλόγως τῆς κατακτήσεως, τὴν ὁποίαν αὗται βαθμηδὸν ἔκαμνον εἰς τὸς καρδίας τῶν κατακτητῶν αὐτῶν, καὶ ἀναλόγως τοῦ πλούτου τῶν τελευταίων τούτων, τὰ τεκμήρια ταῦτα τῆς αἰχμαλωσίας ἤλλαξαν μὲν καὶ ἑαυτοὺς καὶ μορφήν καὶ ἀξίαν, οὐδέποτε ὅμως ἐπαυσαν νά ᾔναι

καὶ νὰ θεωρῶνται ἀλάνθαστα τεκμήρια αἰχμαλωσίας, δουλείας καὶ βαρβαρότητος. Τοῦτο δὲ εἶναι κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον βεβαιότερον, καθ' ὅσον, ὅπου ἐπικρατεῖ καὶ ἄχρι τῆς σήμερον ἡ αἰχμαλωσία τῶν ἀνθρώπων, ἐκεῖ γίνεται καὶ μεγίστη κατὰ-χρησις οὐ μόνον τῶν ἐνωτίων, τῶν περιδεραίων καὶ τῶν βραχιονίων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀνεξιτήλων στιγμάτων. Ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ π. χ. καὶ ἐν τῇ Ἀφρικῇ, ὅπου καὶ σήμερον ἐπικρατεῖ ὁ ἐξανδραποδισμός, εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ εὔρη τις γυναῖκα, ἢ νεάνιδα, ἢ καὶ νήπια, μὴ φέροντα ἐν τοῖς ὠτίοις, ἐν τοῖς χεῖλεσιν, ἐν τοῖς τραχήλοις ἢ καὶ ἐν τοῖς βραχίουσιν αὐτῶν, τὰ πειστήρια ταῦτα τοῦ ἐξανδραποδισμοῦ τῶν, καὶ εἶναι λίαν σπάνιον νὰ εὔρη τις ἐκεῖ γυναῖκα, μὴ φέρουσαν εἰς τὰς παρειάς της καὶ οὐλὰς θαθέων ἐγχαράξεων, γενομένων ἀπανθρώπως καὶ βαρβάρως ὑπὸ τοῦ πρώτου αἰχμαλωτίσαντος αὐτήν· οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι καὶ οἱ πρόσθετοι ὀστρίχοι τοιαύτην τινὰ ἀρχικὴν καταγωγὴν ἔχουσι. Τὴν δὲ ἀρχικὴν καταγωγὴν τῶν ψυμθιασμάτων, τῶν στηθοδέσμων καὶ τῶν κρινολίνων συστελλόμεθα καὶ νὰ διηγηθῶμεν.

Καὶ ὑπομονὴ ἔάν ἡ ἐκ τῆς χρήσεως τούτων βλάβη περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν ὕλικὴν δαπάνην, ἢ εἰς τὴν νεκράν ὑπαρξίν κεφαλαίων, τὰ ὅποια ἐδύναντο νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς τὴν εὐζωίαν τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλὰ τὰ πλείστα τῶν περιττῶν τούτων συνεπιφέρουσι καὶ κωλύματα εἰς τὴν ἐλευθέραν κίνησιν τοῦ σώματος, πολλὰ δὲ βλάπτουσι καὶ τὰς λειτουργίας αὐτοῦ, καὶ ἄλλα δηλητηριάζουσι τὸν ὄργανισμόν καὶ μαρακίζουν ἢ καταστρέφουσι τὸ φυσικὸν κάλλος λίαν ἐνωρίτερον καὶ καταστρεπτικώτερον τοῦ φυσικοῦ προορισμοῦ τῶν.

Κυρία τις, ἔχουσα εἰς τὰς χεῖράς της βραχιόνια, ὅσον κούφια καὶ ἐλαστικά καὶ ἂν ᾔηται ταῦτα, δὲν δύναται ὁμῶς νὰ κινήσῃ τὰς χεῖράς της τοσοῦτον ἐλευθέρως, ὅσον ἤθελε κινεῖ ταύτας, ἂν μὴ ἔφερε τὰς πραγματικὰς ταύτας ἀλύσεις. Τὰ δὲ περιδεραία καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ τοῦ λαιμοῦ κρεμάσματα εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιφέρωσι κώλυμά τι εἴτε κατὰ τὴν ἀναπνοὴν εἴτε κατὰ τὴν κατάπωσιν. Πλείστων δὲ κυριῶν οἱ λωβοὶ τῶν ὠτίων εἶναι διχοτομημένοι, ἔνεκα τῆς χρήσεως τῶν ἐνωτίων, ὥσπερ τὰ ὠτία τῶν προβάτων, καὶ ἄλλων τινῶν ἀλόγων ζώων· καὶ κατὰ τοῦτο μία μόνη ὑπάρχει μετὰξὺ τῶν ἀλόγων καὶ τῶν λογικῶν ζώων διαφορὰ ἢ ἐξῆς, ὅτι δηλαδὴ τῶν μὲν ἀλόγων ζώων διχοτομεῖ τις βιαίως καὶ καταναγκαστικῶς τὰ ὠτία, ἵνα ἀναγνώ-

ρίζη τὴν ἐπὶ τῶν ζώων τούτων κατοχὴν καὶ κυριότητά του· τὰ δὲ λογικὰ ζῶα διατρυποῦσιν ἢ καὶ διχοτομοῦσι τὰ ὠτία των, ἵνα κρεμάσωσιν ἐπ' αὐτῶν τοὺς στολισμούς των, καὶ ἐπιδειξώσι τὴν ἀλογωτέραν καὶ αὐτῶν τῶν ἀλόγων ζώων ματαιότητά των.

Τὸ δὲ στηθόδεσμον εἶναι αὐτόχρομα σταύρωσις ἢ στραγγαλισμός, τὰ ὅποια ὁ μάταιος ἄνθρωπος ἐκουσίως καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀνάγκης θέτει εἰς ἑαυτὸν, κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, πρὸς στολισμόν· ἀλλὰ κυρίως, ἵνα πιέζῃ τὴν ἀναπνοήν, ἵνα προκαλῇ ἐπικινδυνωδεστάτας συμφορήσεις καὶ στάσεις αἵματος εἰς διάφορα οὐσιωδέστατα σπλάγχνα, καὶ ἵνα μαραίνῃ καὶ βαθμηδὸν καταστρέφῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τὸ ὅποῖον ἡ Θεία πρόνοια εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῶα, ἵνα προφυλάξῃ ἀπὸ πάσης πίεσεως, ἔθεσεν ἐντὸς πέντε ἰσχυρωτάτων προπυργίων, τῶν σκελῶν καὶ τῆς οὐρᾶς καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην μάλιστα αὐτῶν· εἰς δὲ τὸν λογικὸν ἄνθρωπον ἔθεσε μὲν εἰς ἀπροφύλακτον μέρος, ἀλλὰ παρ' αὐτῷ ἔθεσε δύο ἰσχυρωτάτους βραχίονας, ἑν' ἀπομακρύνῃ δι' αὐτῶν πᾶσαν τυχὸν ἐξωθεν προερχομένην πίεσιν ἢ ἐνόχλησιν ἢ βλάβην. Τὸ τοιοῦτον λοιπὸν ὄργανον, ὑπὲρ τῆς ἀνενοχλήτου ὑπάρξεως τοῦ ὁποίου παρὰ τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἡ Θεία πρόνοια ἔλαβε τοσαύτην πρόνοιαν, ὁ λογικὸς ἄνθρωπος ἐπενόησε, πρὸς καλλωπισμόν του διῆθεν σατανικὴν τινα στραγγάλην ἢ ποδοκάκην, ἵνα πιέζῃ αἰωνίως αὐτὸ καὶ ἐπὶ τέλους καταστρέφῃ καὶ καταστήσῃ ἄχρηστον εἰς τὸν προορισμόν του.

Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις καὶ περὶ τῶν ψυμιθιασμάτων, δι' ὧν τινες κυρίαι πασαλείφουσι τὸ πρόσωπόν των, ἵνα καλλωπίσωσι διῆθεν αὐτό; Ἄπαντα τὰ ψυμιθιάσματα σύγκεινται ἢ ἐκ σκευασίων μολύβδου ἢ ἐκ σκευασίων ὑδραργύρου. Τὰ μέταλλα δὲ ταῦτα ὅσον πολύτιμα εἶναι ὡς φάρμακα, εἰσερχόμενα εἰς τὸν ὀργανισμόν, ὅταν καὶ ὅπως πρέπει, τόσον ὀλέθρια καὶ καταστρεπτικὰ γίνονται, ὅταν εἰσερχῶνται εἰς αὐτὸν ἄνευ μέτρου καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἀπορρόφησεως τότε καθίστανται αὐτόχρομα δηλητήρια, βλάπτοντα οὐσιωδέστατα τὴν ὑγείαν, μαραίνοντα προῶρως τὸ φυσικὸν κάλλος, καὶ καταστρέφοντα ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν, καὶ διὰ τοῦ φρικωδεστέρου μάλιστα τῶν θανάτων.

Καὶ ἡ μὲν ἀπορρόφησις τοῦ μολύβδου, διαρκῶς γιγνομένη, διαταράττει τὴν πέψιν, ἀλλοιεῖ τὴν φυσικὴν εὐχροίαν, προκαλεῖ τὴν πτώσιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, τῶν βλεφάρων καὶ τῶν ὀφρύων, μελανίζει τοὺς ὀδόντας, καθιστᾷ δυσώδη τὴν ἀναπνοήν,

καὶ ῥιτιδῶδες τὸ δέριμα, ἐπὶ τέλους προξενεῖ τὸν λεγόμενον κωλικὸν πόνον τῶν ζωγράφων, καὶ δι' αὐτοῦ τὸν θάνατον μὲ τὸν φρικωδέστερον μάλιστα τρόπον· σύνηθες καὶ ἀναπόσπαστον σύμπτωμα τοῦ νοσήματος τούτου εἶναι δριμύτατοι κωλικοὶ λεγόμενοι πόνοι κατ' ἐξοχὴν μὲν εἰς τὴν ἡπατικὴν χώραν, ἐν γένει δὲ καὶ καθ' ὅλην τὴν κάτω κοιλίαν· ὀδυνηρόταται ναυτιάσεις, συνοδευόμεναι ἐνίοτε καὶ ὑπὸ ἐμέτων, καὶ σκληρότατοι τεινεσμοὶ, σπανιώτερον συνοδευόμενοι ὑπὸ ἀποπατήσεων. Καὶ ταῦτα μὲν εἰσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως ἐνὸς εἶδους φκισιδίου.

Τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως τοῦ ἐτέρου εἶναι ἔτι φρικωδέστερα. Ἡ ἀπορρόφσις τοῦ ὕδραργύρου, πλὴν πολλῶν ἐκ τῶν μνημονευθέντων συμπτωμάτων, προξενεῖ πρὸς τούτοις δυσωδέστατον πτυελισμόν καὶ μισαρωτάτην ἀποφορὰν τῆς ἐκπνοῆς, καὶ ἰδίως τῆς ἐκ τοῦ στόματος προερχομένης· οἴδημα ἀλγεινότερον τῶν οὐλῶν· πόνους δριμυτάτους τῶν ὀδόντων, τερηδονισμόν (κουφάλιασμα) αὐτῶν, καὶ κατὰ σμικρὸν γιγνομένην σύντριψιν, καὶ ἐπὶ τέλους νέκρωσιν καὶ ἀπόπτωσιν αὐτῶν. Πρὶν δὲ συντριβῶσι καὶ ἀποπέσωσιν οἱ ὀδόντες, ὁμοιάζουσι νεκρά καὶ δυσωδέστατα ὀσάρια, οἷωνεὶ προσωρινῶς προσκεκολλημένα εἰς τὰ οὐλά· σμικρὸν δὲ κατὰ σμικρὸν ἐπέρχεται εἶδος τι μαρασμοῦ καὶ συντίξεως τοῦ ὁργανισμοῦ· τὸ μὲν σῶμα χάνει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν εὐρωστίαν, τὸ δὲ δέριμα πᾶσαν τὴν εὐχροίαν. καὶ ὁμοιάζει ἄσκον, ἔχοντα ἐντὸς αὐτοῦ τὰ σπλάγχνα καὶ τὰ ὀστέα. Ἐπὶ τέλους ἐπέρχονται δριμύτατοι πόνοι, καὶ ὁ δηλητηριασθεὶς ἕνεκα χρονίας ἀπορρόφησης τοῦ ὕδραργύρου ἀπόλλυται κακὴν κακῶς ἐν τῇ μέσῃ σπαραξικαρδίῳ ἀλγεινόνων οἰκτωτάτης συντίξεως καὶ δυσωδεστάτης ἀποφορᾶς.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως τῶν ψυμιθιασμάτων, καὶ ἐν τούτοις εὐρίσκονται ἄνθρωποι, λεγόμενοι λογικοὶ, οἵτινες καταβάλλουσιν οὐκ ὀλίγην δαπάνην καὶ πολλοὺς κόπους, ἵνα τὰ μεταχειρισθῶσι πρὸς καλλωπισμὸν των!! εὐρίσκονται δὲ καὶ ἄλλοι, λεγόμενοι λογικώτεροι, οἵτινες θαυμάζουσι τοὺς ψυμιθιασμένους διὰ τε τὸν πλοῦτόν των, διὰ τὴν ὑπομονὴν των καὶ διὰ τὸν τοιοῦτον καλλωπισμὸν των. Πιθανὸν δὲ νὰ εὐρίσκωνται καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἅπαντα ταῦτα ἀποδίδουσιν εἰς τὸν πολιτισμόν· ἀλλ' ὦ θεῖα καὶ ἱερὰ λογικὴ! ἐὰν τοιαύτην ἐξήγησιν δίδουσι διὰ σοῦ εἰς τὸν πολιτισμόν οἱ πεποικισμένοι μὲ λογικὴν ἄνθρωποι, κάλλιον ἦτο οὔτε σὺ μὲν νὰ

ἐθεωρείσω ὡς τὸ πολυτιμότερον προσὸν τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως, τὸ διακρίνον αὐτὴν ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν ἀλόγων ζώων, οὔτε τὸν τοιοῦτον πολιτισμὸν νὰ ἐθεωροῦσιν οἱ ἄνθρωποι ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς εὐδαιμονίας των. Τοιαύτη λογικὴ καὶ τοιοῦτος πολιτισμὸς ἤρμοζε μᾶλλον εἰς τὰ θηρία ἐκεῖνα, τὰ ὅποια, μὴ ἀρκούμενα νὰ κορέννυσιν τὴν ἀδδηφαγίαν των μὲ τὴν κατασπάραξιν τῶν ἄλλων ζώων, κατασπαράττουσιν ἐνίοτε καὶ τὰ ἴδια αὐτῶν νεογνὰ ἢ καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν σάρκας. Εἰς δὲ τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ καθ' ὁμοίωσιν, ἤρμοζεν ἄλλη λογικὴ καὶ ἄλλος πολιτισμὸς· ἀλλ' ὅχι εἶναι βλασφημία νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι διὰ τῆς λογικῆς ὠδηγήθη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τοιούτων καλλωπισμῶν, τῶν σρεβλωνόντων τὸ σῶμά του καὶ διαφθειρόντων τὸν ὀργανισμόν του· εἶναι ὄνειδος νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ πολιτισμὸς ἀπαιτεῖ τοιαύτας δαπάνας καὶ τσαύτας θυσίας παρὰ τοῦ ἀνθρώπου· τοῦναντίον μάλισα ἢ μὲν λογικὴ ἐπιβάλλει ὡς καθῆκον τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας, τὴν ἀκεραιότητα τοῦ σώματος, τὴν ἀκώλυτον ἐνέργειαν τῶν λειτουργιῶν, καὶ τὴν διάδοσιν τοῦ γένους, ὃ δὲ ἀληθὴς πολιτισμὸς, πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐπιβάλλει ὡς καθῆκον τὴν καλῶς ἐννοουμένην οἰκονομίαν. Μόνον δὲ ὁ παραλογισμὸς καὶ μόνῃ ἡ βαρβαρότης καθιέρωσαν ὡς στολισμοὺς τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἐνώτια, τὰ περιδέραια, τὰ βραχιόνια, καὶ τὰ ὀλέθρια ψυμιθιάσματα· καὶ μόνος ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς θὰ καθιέρωσῃ ὅσον οὕτω τὸν ἀληθῆ καὶ πρέποντα εἰς ἕκαστον ἀνθρώπινον πλάσμα στολισμόν.

Ὁ μὲν ἀληθὴς λοιπὸν καὶ πρέπων ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ στολισμὸς εἶναι ἡ ἀκεραιότης τοῦ σώματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, ἡ διατήρησις τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς, ἡ κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ τῆς θρησκείας ἐκάστου διάδοσις τοῦ γένους καὶ ἡ κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως δυνατὸν ἀνάπτυξις τῶν τε νοερῶν καὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἵνα δι' αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος ζῇ οὐχὶ ὡς κτῆνος, ἀλλ' ὡς τὸ ὑπέρτατον τῶν ἐν τῇ γῇ πλασμάτων ἢ ὡς αὐτὸς μόνος πλάσθεις ἐν τῇ γῇ κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ καθ' ὁμοίωσιν· ὃ δὲ ἀληθὴς πολιτισμὸς συνίσταται εἰς τὸ νὰ δύναται τις νὰ ἐπαρκῇ εἰς ἕκαστον τούτων ὅσον ἐνεστὶν ἐντελέστερον καὶ ἐπιτυχέστερον, καὶ δι' ὅσον ἐνεστὶν ὀλιγωτέρας δαπάνης κόπου χρόνου ἢ καὶ παντὸς οἴου δὴ ποτε χρήματος· ὁ πολιτισμὸς ἄρα δὲν συνίσταται εἰς τὴν σπατάλην, ἀλλ' εἰς τὴν καλῶς ἐννοουμένην οἰκονομίαν. Πᾶν δὲ ὅ,τι μακρύνεται τοῦ σκοποῦ τούτου, ἀντίκειται κατ' ἀντικρυς εἰς τὸν ἀληθῆ καὶ πρέ-

ποντα στολισμόν, ἀντίκειται εἰς τὴν λογικὴν, ἀντίκειται καὶ εἰς τὸν ἀληθῆ πολιτισμόν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι παρ' ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ ὑπάρχουσι καὶ ἰδιαιτέραι ἀνάγκαι, ἰδιαιτέραι συνήθειαι, καὶ ἰδιαιτέρος τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι, ὥστε ὅ,τι εἰς τὸν ἕνα θεωρεῖται περιττόν, εἰς τὸν ἕτερον ἐνδέχεται νὰ ᾖναι ἀναγκαῖον καὶ ἀναπόφευκτον· ὅ,τι εἰς τὸν ἕνα γελοῖον, εἰς τὸν ἕτερον σεβαστὸν· καὶ ὅ,τι εἰς τὸν ἕνα εἶναι ἐπιβλαβές, εἰς τὸν ἕτερον γίνεται ὠφελιμώτατον. Τούτου ἕνεκα εἰδικὸς μὲν ὁρισμὸς τῆς πολυτελείας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ. Δὲν δύναται τις π. χ. νὰ ἐλέγξῃ ἐπὶ πολυτελείᾳ τὸν ἔχοντα τοὺς τρόπους καὶ ζῶντα ἐκ τοῦ περισσεύματός του, ἂν μὴ περιορίσῃ τὰς δαπάνας του εἰς βαθμὸν ἴσον τοῦ ἐργαζομένου ἢν' ἀποζῇ· ἀλλὰ καὶ δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε ὑπὸ τῆς λογικῆς οὔτε ὑπὸ τοῦ πολιτισμοῦ οὔτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ τε ἀτομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συμφέροντος ὁ ἔχων τοὺς τρόπους, νὰ δαπανᾷ εἰς πράγματα γελοῖα καὶ εἰς πράγματα βλάπτοντα εἴτε αὐτόν, ὡς ἄτομον, εἴτε τὸ σύνολον τῆς κοινωνίας. Ὁ μεγαλύτερος πλοῦτος ἐκάστου ἀνθρώπου, ἔλεγέ ποτε φιλόσοφος τις, εἶναι ἡ καλῶς ἐννοουμένη οἰκονομία· ἄνευ αὐτῆς πᾶν ὅ,τι ἤθελεν ἀποκτήσῃ τις εἴτε πλούτου, εἴτε δόξης, εἴτε ὑγείας, εἴτε εὐζωίας, εἴτε πάσης οἷας δὴ ποτε ὀλβιότητος, εἶναι μάταιον, ὅταν δὲν γινώσκῃ τις νὰ οἰκονομῇ π. χ. τοῦ χρόνου του, ὅστις εἶναι πολυτιμότερος παντὸς οἴου δὴ ποτε χρήματος, ὅταν δὲν γινώσκῃ νὰ οἰκονομῇ τὴν ὑγείαν του, καὶ ὅταν δὲν γινώσκῃ νὰ οἰκονομῇ τὰς τε φυσικὰς καὶ τὰς ἐκ τύχης ἢ ἐξ ἱκανότητος προσκτηθείσας δυνάμεις του.

Ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν θέλῃ οὐχὶ μόνον νὰ λέγηται, ἀλλὰ καὶ πράγματι νὰ ᾖναι λογικός, πρέπει νὰ ῥυθμίζῃ πάσας τὰς πράξεις του σύμφωνα μὲ τὴν λογικὴν· δι' αὐτῆς δὲ πρέπει νὰ ἀνεύρῃ καὶ σταθμίσῃ καλῶς καὶ νὰ διευκρινίσῃ σαφέστατα τ' ἀναγκαῖα ἀπὸ τῶν περιττῶν. Καὶ πᾶν μὲν τὸ ἀναγκαῖον εἴτε εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς του, εἴτε εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τε ἡθικῶν καὶ τῶν φυσικῶν του δυνάμεων εἴτε εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς πατρίδος καὶ τῆς κοινωνίας, ἐν αἷς ζῇ, εἴτε πρὸς τούτοις καὶ εἰς αὐτὴν τὴν εὐζωίαν (aisance ἢ comfortable) πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ ὡς λογικὸν ὄν. Πᾶν δὲ τὸ περιττόν πρέπει ν' ἀποφεύγῃ ὡς φεικτόν μάταιον καὶ ἐπιβλαβές. Ἄς μὴ ἀπαξιοῖ δὲ ὁ λογικός ἄνθρωπος νὰ ῥίπτῃ ἐνίοτε ἐταστικὸν βλέμμα καὶ εἰς τὰ περίξ αὐτοῦ ἄλογα ζῶα καὶ νὰ ἐξετάζῃ τοὺς ἐνστικτούς νό-

μους, τοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως ὑπαγορευθέντας, καθ' οὓς ταῦτα διάγουσι καὶ ζῶσι. Τί ἤθελεν ὠφελῆσαι π. χ. τὰ χερσαῖα ζῶα τὸ θαλάσσιον ὕδωρ; ἀλλ' ὅμως τὸ ὕδωρ εἶναι στοιχεῖον ἀναπόφευκτον διὰ τὴν ὑπαρξίν τῶν ἰχθύων ἢ τί ἤθελεν ὠφελῆσαι τοὺς ἰχθεῖς ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ; ἀλλ' ὅμως ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ εἶναι στοιχεῖον ἀναπόφευκτον διὰ τὴν ὑπαρξίν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώων.

Καθὼς λοιπὸν τὰ ἄλογα χερσαῖα ζῶα δὲν ζητοῦσιν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἀποφεύγουσι, τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, καθὼς οἱ ἀλογώτεροι τούτων ἰχθεῖς δὲν ζητοῦσιν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἀποφεύγουσι, τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, οὕτω καὶ ὁ λογικὸς ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ ζητῇ εἰμὴ μόνον τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐφικτά· ὁ δὲ δημιουργὸς τοῦ παντός ὅπου ἠδόκησε νὰ ὑπάρξωσιν ὄντα, ἐκεῖ ἢ πέραξ αὐτῶν ἐδημιούργησε καὶ τὰ πρὸς τὴν ὑπαρξίν καὶ διατήρησιν αὐτῶν ἐπιτήδεια καὶ ἀναγκαῖα, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ὃν τι ἐν τῇ φύσει, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐν ἑαυτῷ ἢ πέραξ αὐτοῦ καὶ τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἀναγκαῖα. Ἐὰν δὲ θελήσῃ τις καὶ δυνηθῇ νὰ μετατοπίσῃ εἴτε τὰ ὄντα ἀπὸ τῆς φυσικῆς τῶν ὑπάρξεως εἴτε τ' ἀναγκαῖα πρὸς τὴν αὐτῶν ὑπαρξίν, ἤθελε συμβῇ ἀπαράλλακτόν τι, ὅπερ θὰ συνέβαινεν ἐὰν ἤθελε θελήσῃ τις καὶ ἐδύνατο ἅπαντα μὲν τὰ χερσαῖα ζῶα νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ἅπασαν δὲ τὴν θάλασσαν νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν ξηράν· τουτέστιν ἤθελε συμβῇ γενικὴ καταστροφή τοῦ παντός.

Τὸν νόμον δὲ τοῦτον τῆς φύσεως, τὸν διέποντα ἅπαντα τά τε ἔμψυχα καὶ τὰ ἄψυχα ὄντα, τά τε λογικὰ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα, φυλάττει ἄρα γε ὡς πρὸς τὰς ὀρέξεις καὶ ἐπιθυμίας του καὶ ὁ λογικώτερος πάντων τῶν ζώων, καὶ ὁ ὑπέρτερος πάντων τῶν ἐν τῇ γῇ ὄντων ἄνθρωπος; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ φύεται που τῆς γῆς κακόν ἢ ἀνανά, ἐπιτήδεια νὰ διαθρέψωσιν ἢ νὰ καταψύξωσι τοὺς ἐν τῇ γῇ ἐκείνη γεννηθέντας καὶ ἀνατραφέντας κατοίκους· ἀμέσως τὰ μεταφέρῃ καὶ ὁ εἰς ἑτέραν γῆν γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἄνθρωπος, ἵνα κορέσῃ δι' αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς ματαίας ὀρέξεις καὶ ἐπιθυμίας του, ὡς νὰ μὴ προϋνόησεν ἡ φύσις νὰ δημιουργήσῃ παρ' αὐτῷ ἕτερα θρεπτικώτερα ἢ ψυκτικώτερα ἢ καταλληλότερα ἐν γένει προϊόντα. Ἀνακαλύπτεται που τῆς γῆς χόρτον τι, καλούμενον νικωτιανή (καπνὸς) κύριος οἶδε διὰ ποίας ἀνάγκας τῶν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ζώων ἢ ἀνθρώπων· ἀμέσως ὁ πάσης σχεδὸν γῆς ἄνθρωπος μεταφυτεύει

ἢ μεταφέρει τὸ χόρτον τοῦτο, ἀναδέχεται ἄνευ τινὸς ἀνάγκης καὶ οὐκ ὀλίγας δυσχερείας, δαπανᾷ καιρὸν καὶ χρήματα, ἵνα μετασχηματίσῃ ἢ τοὺς ῥώθωνάς του εἰς ἀκάθαρτον ἀποθήκην τοῦ χόρτου τούτου, ἢ τὸ στόμα του εἰς ἀληθὲς καπνοδοχεῖον· συλλαμβάνονται ἐν τῇ ἐρήμῳ ἄγριοι ἄνθρωποι, ἔχοντες ὡς ὄπλα ἀκεραίους τοὺς ὄνυχάς των, ἀμέσως καὶ οἱ ἡμέρῃ ἄνθρωποι διὰ νὰ δείξωσι φαίνεται, ὅτι συμμετέχουσιν ἀγριότητος, καταδικάζουσι σχεδὸν εἰς παντελῇ ἀχρηστίαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς δύο ὠτίτας δακτύλους τῶν χειρῶν των, καὶ ἀφίνουσι τοὺς ὄνυχας αὐτῶν πάντῃ ἀκεραίους. Ἐπινοεῖται πού τῆς γῆς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἢ ἐνίοτε καὶ ἐκ τύχης, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ ἔνεκα ἀσέμνου ἢ ἀνηθίκου αἰτίας, τρόπος τις τοῦ καλύπτειν τὴν κεφαλὴν ἢ τοῦ ἐνδύειν τὸ σῶμα, γίνεται καὶ παρ' ἄλλοις τισὶ νεωτερίζουσι γνωστὸς ὁ τρόπος οὗτος; καὶ ἀμέσως ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης ἅπαντες σχεδὸν σπεύδουσι, καταβάλλουσι μυρίας προσπαθείας, δαπανῶσιν ἅπειρα χρήματα, γίνονται ἐνίοτε ὑποχείριοι καὶ ἀληθεῖς δοῦλοι τῆς φαντασιώδους ταύτης ἀνάγκης, ἵνα συμμορφωθῶσι μὲ τὸν συρμόν (μόδον), χωρὶς νὰ συλλογισθῶσιν, ἂν τὸ κάλυμμα τοῦτο τῆς κεφαλῆς ἢ ὁ τρόπος τοῦ ἐνδύεσθαι, ἐκπληροῖ σκοπὸν τινα, θεραπεύῃ ἀνάγκην, ἢ εἶναι ἀνάλογα τῶν ἄχρι τοῦδε ἕξων τῶν ἀνθρώπων ἢ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ πολιτισμοῦ, ἢ τῶν ἐκ τοῦ τόπου ἐνδείξεων. Μεταβάλλεται πού ὁ συρμὸς οὗτος ἐνίοτε μὲν ἐξ ἀνάγκης, ἔλλοτε δὲ καὶ ἐκ τύχης, ὅτε μὲν ἐπὶ τὸ σκοπιμώτερον ὅτε δὲ ἐπὶ τὸ ἀσκοπώτερον, καὶ οὐχὶ σπανίως ἐπὶ τὸ ἀλογώτερον καὶ γελοιωδέστερον; καὶ ἀμέσως ἅπαντες σχεδὸν, οἱ μὴ ὀρθῶς κρίνοντες, σπεύδουσι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὸν συρμόν, φοβούμενοι μὴ φανῶσιν, ὅτι θὲν συμβαδίζουσι μὲ τὸν πολιτισμόν· ὡς νὰ ἦναι ποτὲ δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἀληθὲς πολιτισμὸς ἄνευ λογικῆς, ἢ ὡς νὰ ἐπιτρέπηται εἰς τὸν λογικὸν ἄνθρωπον νὰ καθίσταται ἐνίοτε καὶ τῶν ἀλόγων ζώων ἀλογώτερος.

Ἐξ ὧσιν δὲ ἡμεῖς γινώσκομεν οὐδέποτε ἀνέγνωμεν ἢ ἠκούσαμεν ἢ εἶδομεν, ὅτι ἄλογόν τι ζῶον ἐζήτησέ ποτε νὰ στρεβλώσῃ τὰ μέλη του, ἵνα φανῇ ὠραιότερον, ἢ ἵνα συμβαδίσῃ μὲ τὸν πολιτισμόν· ἀλλ' ὅμως ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ λογικοὶ λεγόμενοι ἄνθρωποι, οἵτινες ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς των θέτουσιν ἀληθὲς τι φορτίον, τὸ λεγόμενον σαρίκι ἢ καλπάκι,

τοὺς δὲ πόδας των θέτουσιν εἰς ἀληθῆ στραγγάλην, περίξ δὲ τοῦ σώματός των θέττουσι σφυκτώτατον βρόχον, οἱ μὲν ἵνα κάμωσιν ἐπίδειξιν τοῦ μεγαλείου των· καὶ ἄλλοι, ἵνα σχηματίσωσι μικρὸν ποδάράκι ἢ λεπτήν μέσσην· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλοι, οἵτινες πρὸς οὐδὲν λογιζόμενοι τὰς ἐκ τοῦ κλίματος καὶ τῶν ἐξέων καὶ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνατροφῆς ἀνάγκας, προσπαθοῦσι νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὸν συρμὸν καὶ μὲ βλάβην τῆς ὑγείας των καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των. Ἀσκεπεῖς ἔχουσι τὰς ὠλένας αἱ τῆς διακεκαυμένης ζώνης γυναῖκες ; ἀσκεπεῖς πρέπει νὰ ἔχωσιν αὐτὰς ἐν τοῖς χοροῖς τούλάχιστον καὶ ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ ἐν τοῖς θεάτροις καὶ αἱ τῶν καταψύχρων κλιμάτων γυναῖκες, ὅταν ὑπάρχη συρμὸς πρὸς τοῦτο· γοῦνας φοροῦσιν οἱ τῶν καταψύχρων κλιμάτων ἄνθρωποι ; γοῦνα πρέπει νὰ φορέσωσι καὶ οἱ τῶν μεσημβρινῶν· βουρνούζιον φοροῦσιν οἱ τῆς Αἰθιοπίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς κάτοικοι ; βουρνούζιον πρέπει νὰ φορέσωσι καὶ οἱ τῶν ὑπερβορείων κλιμάτων· ἄλλως προσκρούουσιν εἰς τὴν ἐθιμοταξίαν, φαίνονται βάρβαροι, καὶ ὁπαδοὶ τοῦ ἀπολυτισμοῦ· ὡς νὰ μὴ ἐνεδεικνυνεν ἡ φύσις τὰ ἀναγκαιοῦντα εἰς ἕκαστον ζῶον καὶ εἰς ἕκαστον κλίματος ἄνθρωπον· ἢ ὡς νὰ ἐπεθύμει ποτὲ ἡ μὲν ἄρκτος τῶν ὑπερβορίων κλιμάτων ν' ἀποδυθῇ τοῦ παχυερίου δέρματός της· ὁ δὲ κατάγυμος κροκόδειλος, νὰ ἐνδυθῇ μηλόγουναν ἢ σαμουρόνουαν ἢ ἀρκουδόγουναν· ἢ ὡς νὰ ἦτό ποτε δυνατόν νὰ ἐπιθυμῇ ἡ πλατύπους καὶ πεδινὴ κάμηλος ν' ἀποκτήσῃ τὸ μικρὸν ποδάράκι τῆς ὀρεινῆς δορκάδος· ἢ αὕτη, ν' ἀποκτήσῃ τὴν καμπούραν τῆς καμήλου. Ὁμοίαν δὲ ταύτης καμπούραν, περιττὸν δὲν εἶναι ἴσως νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐπεθύμουν μέχρι πρὸ ὀλίγου ν' ἀποκτήσωσιν τινες λογικοὶ λεγόμενοι ἄνθρωποι, ἐξαρτῶντες ἀπὸ τὰ ὀπίσθια τοῦ σώματός των προσκεφάλαια. Ἡδὴ δὲ ἀντεκατέστησαν τὴν καμπούραν ταύτην τῆς καμήλου μὲ τὴν κρινολίναρ.

Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὡς κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ καθ' ὁμοίωσιν πλασθεὶς, ὡς δεσπόζων ἐφ' ὅλων τῶν ἐν τῇ γῇ ὄντων, δύναται, ὁρμώμενος ἀπὸ τὰς τυφλὰς ὀρέξεις καὶ ματαιίας ἐπιθυμίας του, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀπὸ τὰς φαντασιοπληξίας του, νὰ μεταχειρισθῇ πάντα τὰ ἐν τῇ γῇ ὄντα κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἀλλ' ὑπάρχουσι νόμοι τινὲς τῆς φύσεως, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ παραβῇ οὔτε αὐτὸς ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δύναται νὰ παραβῇ τούτους ἀτιμερητι ὁ δημιουργηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἄνθρωπος, ὁ ἐκ γῆς πλασθεὶς καὶ εἰς γῆν προωρισμένος ὢν ν' ἀπέλθῃ.

Δέν δύναται π. χ. ὁ πλούσιος, μόνον διότι εἶναι πλούσιος καὶ διότι ἔχει πολλὰ χρήματα, νὰ καταβροχθήσῃ συνάμα καὶ κατὰ κόρον πᾶν ὅ,τι ἡ λαιμαργία του ἤθελε τὸν ἀναγκάσει νὰ ἐπιθυμήσῃ, διότι τότε ἡ τρώγων ἀμέσως θὰ ἐμεῖ, ἢ θὰ σκᾶσῃ ὡς ἄσκος, ὑπερπληρούμενος ἀνέμου. Δέν δύναται ἐπίσης ὁ κρασοπώλης, μόνον διότι ἔχει πολὺ κρασί, νὰ ροφίσῃ διὰ μιᾶς ὅσον οἶνον ἤθελε τὸν ἐρεθίσῃ ἢ βουλιμία του νὰ ἐπιθυμήσῃ, διότι τότε ἡ πίνων ἀμέσως θὰ ἐμεῖ, ἢ θ' ἀποκτηνωθῇ καὶ θὰ κατασταθῇ ρυπαρώτερος καὶ κτηνωδέστερος καὶ αὐτῶν τῶν χοίρων, ἡ μάλιστα, ἐὰν παραταθῇ ἡ ὑπέρμετρος οἶνοποσία, θὰ πάθῃ τι χειρόν ὅλων τούτων· σμικρὸν κατὰ σμικρὸν θ' ἀπωλέσῃ τὴν γεῦσιν καὶ τὴν ὄρεξιν, θὰ πάσχῃ τρομερὰς ναυτιάσεις καὶ ἐμέσεις κατὰ πᾶσαν πρωΐαν, θ' ἀρχίσῃ νὰ τρέμῃ, καὶ δὲν θὰ δύναται οὐχὶ μόνον τοῦ λογικοῦ του νὰ κάμῃ χρῆσιν, ἀλλ' οὔτε καὶ αὐτῶν τῶν χειρῶν του· θὰ πάθῃ ἀμαύρωσιν, καὶ παντελῇ ἀνικανότητα πρὸς ἐκπλήρωσιν πάσης ἐργασίας. Δέν δύναται ὡσαύτως ὁ χορευτὴς καὶ ὁ αὐλητὴς νὰ χορεύωσι καὶ ν' αὐλῶσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, διότι τότε θ' ἀποθάνωσι τῆς πείνης. Δέν δύναται ὁμοίως ὁ ὠραῖος καὶ πολλὰς ἐν τῷ χαρεμίῳ του ἔχων γυναῖκας ὀθωμανὸς ν' ἀσελγαίνει κατὰ κόρον, διότι τότε καὶ τάχιστα θ' ἀποκτηνωθῇ κατὰ τὴν διάνοιαν, καὶ τάχιστα θὰ μαρανθῇ τὸ φυσικὸν κάλλος του, καὶ τάχιστα καὶ ἀφευκτα θ' ἀπολέσῃ πᾶσαν πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν ἐπιθυμίαν, ἢ καὶ αὐτὴν πρὸς τούτοις τὴν πρὸς διάδοσιν τοῦ γένους ἱκανότητα.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ὡς δεσπόζων πάντων τῶν ἐν τῇ γῇ ὄντων, δύναται μὲν νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὰς ὀρέξεις του τὰ πάντα· οὐδέποτε ὁμῶς πρέπει νὰ παραβάλῃ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, καὶ νὰ ὑβρίζῃ μάλιστα αὐτὴν, οὐδέποτε νὰ παρακούῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, οὐδέποτε ν' ἀπομακρύνῃται τῶν κανόνων τῆς λογικῆς. Πᾶν, τὸ μὴ ἐκπληροῦν σκοπὸν τινα, εἶναι περιττόν. Περιττόν εἶναι ἐπίσης καὶ πᾶν τὸ ὑπερβαῖνον τὰ ὅρια τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ σκοποῦ. Ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ τρώγῃ διὰ νὰ ζῇ, καὶ οὐχὶ νὰ ζῇ, διὰ νὰ τρώγῃ. Μόνον οἱ χοῖροι καὶ τὰ ὅμοια τούτων ζῶα εἶναι προωρισμένα νὰ ζῶσι διὰ νὰ τρώγωσιν, ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶναι προωρισμένος, ἵνα βασιλεύῃ πάντων τῶν ἐν τῇ γῇ ὄντων· διὰ νὰ βασιλεύῃ δὲ ἐπ' αὐτῶν ἐπαξίως, πρέπει ἀκαταπαύστως νὰ μεριμνᾷ καὶ νὰ συντελῇ οὐχὶ μόνον ὑπὲρ τῆς εὐημερίας ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ γῇ πλασμάτων· τοῦτο ἐστὶ τὸ βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν· ἄλλως ὁ ἄνθρωπος

καθίσταται καὶ τοῦ χοίρου κτηνωδέστερος· διὰ τὴν συντελῆ δὲ σκοπίμως εἰς τὴν εὐημερίαν ἑαυτοῦ καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ γῇ πλασμαμάτων, πρέπει νὰ φείδῃται ὅσον ἐνεστὶν αὐτῶν. Οὐδὲν πρέπει νὰ πράττῃ ἄνευ σκοποῦ καὶ πᾶν τὸ ἐπιβλαβὲς ν' ἀποφεύγῃ· πᾶν τὸ ἐγγύριον, ἐὰν ἔχῃ τὰ αὐτὰ τοῦ ἀλλοδαποῦ πλεονεκτήματα, εἶναι ἀσυγκρίτως προτιμώτερον τούτου, διότι ἐὰν μὴ ἦτο σκόπιμον ἐν τῷ τόπῳ, δὲν θὰ ἐλάμβανε τὴν πρόνοιαν ἢ πάνσοφος φύσις νὰ τὸ δημιουργήσῃ· πᾶν τὸ γινόμενον διὰ δαπάνης, χρόνου, ἀργυρίου, ἢ ἄλλης τινὸς οἷας δὴ ποτε θυσίας ὀλιγωτέρας εἶναι ἀσυγκρίτως προτιμώτερον τοῦ διὰ δαπάνης μεγάλης προσκτωμένου· διότι ἐκεῖνο μὲν ἀναντιρρήτως θὰ ἦναι προῖόν τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦτο δὲ ἀφεύκτως θὰ ἦναι ἀπόρροια τῆς βαρβαρότητος. Μόνη ἡ βαρβαρότης ἀπῆλθε θυσίας μεγάλας ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ μόνον ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς ἐπαγγέλλεται τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ἀνύψωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν πρέπουσαν περιωπὴν.

Ἀποροῦμεν τῇ ἀληθείᾳ πῶς πρέπει νὰ ὀνομάσωμεν τοὺς ματαίους ἐκεῖνους ἀνθρώπους, οἵτινες προτιμῶσι π. χ. τὸν οἶνον τῆς Μαδέρας, μόνον διότι εἶναι οἶνος τῆς Μαδέρας, καὶ περιφρονοῦσι τοὺς ἐγγυρίους οἶνους καὶ καλλίτερα προσόντα τῶν τῶν οἶνων τῆς Μαδέρας ἐὰν ἔχωσι· τὰ αὐτὰ δύναται τις νὰ εἴπῃ καὶ περὶ τῆς προτιμῆσεως οὐκ ὀλίγων ἄλλων ξενικῶν προῖόντων καὶ συνθεσιῶν· τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περὶ τῆς προφοράς à l'anglais, τοῦ δείπνου à la français τοῦ προδορπίου à la Russe, καὶ τοῦ βადίσματος à la chinois ; Καὶ εἶναι ποτὲ δυνατόν ὁ γεννηθεὶς καὶ ζήσας ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς κλίμασι νὰ μεταβάλλῃ τὰ φωνητικὰ ὄργανά του καὶ νὰ προφέρῃ à l'anglais ; ἢ ὁ ἐν τοῖς θερμοῖς κλίμασι, μὴ δυνάμενος νὰ χωνεύσῃ οὔτε αὐτὸ τὸ λιτὸν πρόγευμα καὶ γεῦμά του, ν' ἀναγκάσῃ τὰ πεπτικά του ὄργανα νὰ χωνεύσωσι τετράκις ἢ καὶ πεντάκις τῆς ἡμέρας τροφὴν ἄφθονον, ὅπως χωνεύουσιν οἱ Γάλλοι ἐν Παρισίοις ; ἢ δύναται ποτε ὁ ἐν Ἑλλάδι ζῶν νὰ φάγῃ ὡς προδορπίον (Ζιακούσκαν) ὅσα ὁ Ῥώσος ἐν Πετρούπολει ; ἢ εἶναι ποτὲ δυνατόν ὁ συνειθίσας νὰ βαδίζῃ τοῦλάχιστον ἐλεύθερος, νὰ μιμηθῇ τὸ βάδισμα τῶν Κινέζων ;

Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι πανταχοῦ τοῦ κόσμου καὶ πλείότεροι ἴσως παρ' ἡμῖν, οἵτινες ὡς πηθικοὶ προσπαθοῦσι νὰ μιμηθῶσιν ὅλα ταῦτα ἢ καὶ πολλὰ παραλογώτερα καὶ γελοιωδέστερα τούτων, ἵνα κάμωσιν ἐπίδειξιν τῆς εὐγενείας των, ἐπίδειξιν τοῦ πλούτου των, ἐπίδειξιν τῆς πολυτελείας των ἢ ἐπίδειξιν τῆς ἀξιοπρεπείας των· ἀλλ' ὃ θεία καὶ ἱερὰ λογικὴ! διὰ τί νὰ ᾗσαι τόσον ἀκατάληπτος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἐν ᾧ παραλογίζονται, νὰ ὀνομάζωνται καὶ νὰ νομίζωνται λογικοί; καὶ, καταχρώμενοι τῶν δυνάμεων, μὲ τὰς ὁποίας τοὺς ἐπρόικισεν ἡ θεία πρόνοια, νὰ καντῶσιν ἐνίοτε καὶ τῶν χοίρων ἀλογώτεροι, καὶ τῶν ταῶν, (παγωνίων) ματαιώτεροι, καὶ τῶν πηθίκων γελοιωδέστεροι ἢ καὶ αὐτῶν τῶν αἰμοδόρων θηρίων θηριωδέστεροι; ἀλλ' ὅχι μὰ τὸ ἱερὸν καὶ προσφιλές Σου ὄνομα, ὁ ἄνθρωπος, πλασθεὶς κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ καθ' ὁμοίωσιν, εἶναι ἀδύνατον διὰ Σοῦ καὶ μόνης νὰ μὴ φθάσῃ εἰς τὸν προορισμὸν του, καὶ νὰ μὴ καταντήσῃ νὰ πράττῃ ὡς ἀληθῆς ἐπίτροπος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ γῇ τὰ πάντα μὲ τοσαύτην ἐντέλειαν καὶ λογικὴν, μὲ ὅσην ἀπέραντον σοφίαν ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τοὺς ἀναλλοιώτους νόμους τῆς φύσεως· ἐὰν δέ ποτε ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ ἀδυναμίᾳ παραλογιζόμενος, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐξομοιωθῇ κατὰ τὰς δυνάμεις μὲ τὸν δημιουργὸν τοῦ παντός, ἢ καὶ νὰ ὑπερβῇ μάλιστα τοῦτον καὶ νὰ μεταβάλλῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀναλλοιώτους νόμους τῆς φύσεως, ἵνα δυνηθῇ οὕτω νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν τῶν δυνάμεων, ἐπίδειξιν τοῦ πλούτου, καὶ ἐπίδειξιν τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τῆς πολυτελείας του, μόνον ἐπίδειξιν τῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς μωρίας του κάμνει, καὶ ταύτην μάλιστα οὐχὶ ἀτιμωρητὶ, διότι δὲν παρέρχεται πολὺς χρόνος καὶ κατὰ τοὺς ἀναλλοιώτους νόμους τῆς φύσεως γίνεται σκωλήκων βρῶμα καὶ δυσωδία.
